

Älgbetesskador i tallungskog

Gruvberget ÄFO 2014

RESULTATBLAD 31
2014

Inom förvaltningen av älg och skog eftersträvas en älgstam som inte orsakar betesskador på tallungskog som överstiger de mål som formulerats för ett förvaltningsområde. På uppdrag av länsstyrelsen i Gävleborgs län har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador i tallungskog i Gruvbergets älgförvaltningsområde (ÄFO). Andelen tall med färsk skada uppmättes till 7,5%.

METODIK

Inventeringen utfördes enligt Skogsstyrelsens instruktion för inventering av älgbetesskador (ÄBIN). Metodiken bygger på att inventering sker i provytor i ungskogar (avdelningar) som ligger i ett slumpmässigt urval av rutor om en kvadratkilometer. Initialt sker ett urval av avdelningar från Skogsstyrelsens register över faktiska avverkningar och dessa inventeras om de uppfyller följande kriterier:

- En genomsnittlig höjd för avdelningens produktionsstammar mellan 1 och 4 m.
- En andel av produktionsstammarna (ej undertryckta stammar) på minst 10% tall.
- En avdelningsareal på minst 0,5 ha.

I provytorna registreras alla stammar över halva medelmaxhöjden. Medelmaxhöjden är genomsnittshöjden på de två högsta barrträden i provytan. Varje registrerad tallstam undersöks med avseende på skador. Betesskador klassas som färsk eller gamla där färsk skada definieras som skada vilken skett efter föregående års tillväxtsäsong.

På varje provyta mättes höjden på högsta stam av rönn, asp, sälg och ek (RASE). Detta i syfte till att få underlag för att avgöra i vilken omfattning dessa trädslag är trädbildande, eller har så kallad god konkurrensstatus. Stammar av RASE som är lika höga eller högre än barrstammarna förväntas ha möjlighet att bli ett träd i den framtida skogen.

STAMTÄTHET OCH TRÄDSLAGSFÖRDELNING

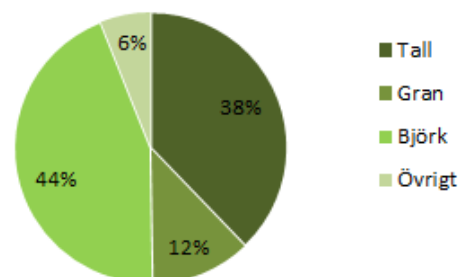
- Inventeringen är utförd i "tallungskog" dvs ungskog med minst 10% tall. Detta innebär att urvalet inte representerar alla ungskogar i ÄFO:t. Relativt all ungskog dvs inklusive avdelningar med enbart gran och/eller löv blir andelen tall överskattad.
- Av totalt ca 3500 stammar per ha av produktionsträd över halva medelmaxhöjden var 38% tall och 12% gran (figur 2). Sett enbart till barrstammar utgjordes ungefär 3 av 4 av tall.

Figur 1. Karta över Gruvbergets ÄFO. Området är 105 700 ha.

Tabell 1. Stamantal per ha för tallungskog i Gruvbergets ÄFO.

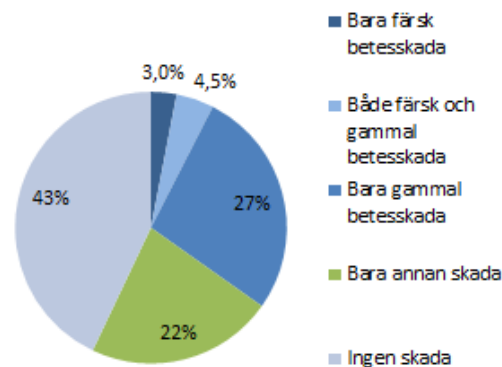
Tall	Gran	Björk	Övrigt	Totalt
1315	416	1539	211	3481

Figur 2. Tallungskogarnas trädslagsfördelning i Gruvbergets ÄFO

ÄLGBETESSKADOR

- Inventerad ungskog hade en medelhöjd på 2,0 meter.
- Stammar kan ha betesskador av olika åldrar, ibland är en stam betad för första gången, ibland vid flera tillfällen tidigare år men inte senaste vintern och ibland betad både senaste vintern och vid tidigare tillfällen.
- Andelen stammar av tall med färska skador (dvs. oavsett om stammen var skadad eller oskadad sedan tidigare) låg i genomsnitt på 7,5% (summan av de två första kolumnerna i tabell 2; summan av de båda sektorerna närmast efter "klockan 12" i figur 3).
- Andelen stammar med bara färska betesskador, dvs tidigare oskadade stammar som skadats under vintern, var i genomsnitt 3,0% (tabell 2, figur 3).
- Andelen stammar med betesskador oavsett skadans ålder var 35% (summan av de tre första kolumnerna i tabell 2; summan av de tre sektorerna närmast efter "klockan 12" i figur 3).
- Utöver stammar med älgbetesskador uppvisade 22% någon typ av annan skada (skador orsakat av annat än älgbete eller som inte med säkerhet kunnat bestämmas som älgbetesskador; tabell 2, figur 3).
- Av 1315 tallar, som var genomsnittligt stamantal per ha, var 858 fria från älgbetesskada och 565 helt fria från stamskador (tabell 2).

Figur 3. Fördelning över stamskador på tall. Observera att färska skador är uppdelade på tidigare oskadade stammar (Bara färska skada) och tidigare skadade stammar (Både färska och gammal skada).

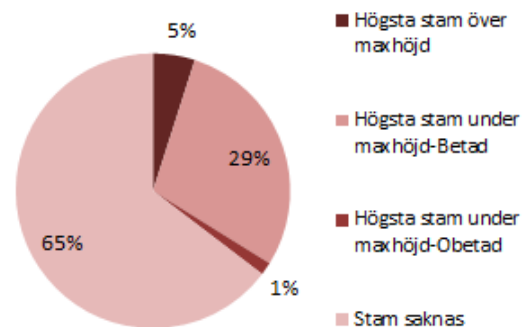
Tabell 2. Skattat antal tallstammar per ha med och utan skador. Värden inom parentes anger procent av alla tallstammar. Värden inom streckad linje anger färska betesskador oavsett stammens tidigare tillstånd.

Bara färska betesskada	Både färska och gammal betesskada	Bara gammal betesskada	Bara annan skada	Ingen skada
40 (3%)	59 (4,5%)	359 (27%)	293 (22%)	565 (43%)

Färska skador

RASE

- I Gruvbergets ÄFO förekom RASE i 36% av provytorna. Andelen ytor med en stam över medelmaxhöjden var i genomsnitt 5%. Om högsta stam vara lägre än medelmaxhöjd var den oftast betad (figur 4).
- Tätheten av RASE-stammar över halva medelmaxhöjden skattades till 253 per ha.
- Hur dessa siffror skall tolkas och relateras till önskad andel RASE i äldre bestånd återstår att utreda.

Figur 4. Fördelning över provytor med olika status på RASE (samlingsnamn för rönn, asp, sälg och ek) i Gruvbergets ÄFO. Observera att RASE saknades i en majoritet av provytorna.